

PROFESORUL NECULAI COSTĂCHESCU - REFERINȚE BIOGRAFICE

Neculai Costăchescu (1876-1939) s-a născut la Huși, în data de 19 februarie 1876¹. A rămas orfan de mamă la o vârstă fragedă. Tatăl său a lucrat în învățământ. N. Costăchescu a urmat cursurile Școlii primare nr. 1 din Huși. După ce a absolvit Liceul Național din Iași, s-a înscris la Facultatea de Științe.

În perioada 1895-1896, studiază la *Școala Normală Superioară* condusă de Anastasie Obregia². Aici este remarcat de profesorul Petru Poni pentru conferințele sale strălucite pe teme de chimie și fizică.

N. Costăchescu devine asistent la laboratorul de chimie minerală al profesorului Petru Poni, unde, chiar înainte de trecerea licenței, începe mici

¹ Arhivele Naționale Iași, Fondul Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Rectoratul 1860-1944, Dosar nr. 614.

² S. Ifrim, *Contribuții ieșene în știința chimică*, Ed. Performantica, Iași, 2011, p. 71.

cercetări originale. În 1901, după luarea licenței, în fizico-chimice, este numit șef de lucrări, continuându-și activitatea în același laborator.

În data de 6 decembrie 1905, își susține teza de doctorat cu titlul *Gazurile cuprinse în sare și în vulcanii de glod din România*. Aceasta constituie prima teză de doctorat a Facultății de Științe din Iași. În lucrare, autorul ajunge la concluzii interesante privind legătura dintre zăcămintele de sare și cele de petrol din România.

În 1906, obține, prin concurs, o bursă de studii în străinătate și se înscrie la Universitatea din Zurich, unde lucrează cu profesorul Alfred Werner, începând cercetări în domeniul combinațiilor complexe. Profesorul Werner a fost laureat al premiului Nobel pentru chimie, în 1913 și a urmat cursurile școlii politehnice, alături de profesorul Anastasie Obregia.

Întors în țară de la studii, în 1908, a funcționat ca suplinitor al Catedrei de chimie minerală. După ce și-a trecut examenul de docență (1911), devine profesor la Catedra de chimie anorganică și organizează laboratorul de chimie anorganică la nivelul corespunzător cerințelor vremii³.

În data de 5 iulie 1912, N. Costăchescu este numit profesor titular al catedrei de Chimie Minerală, ocazie cu care depune următorul jurământ:

*„Jur în numele lui Dumnezeu și declar pe onoare și conștiința mea,
Credință Maiestății Sale Carol I, Regele României și Constituției țării
mele,*

*de a îndeplini cu sfințenie datoriile ce-mi impune funcțiunea mea,
de a aplica legile și a mă conforma legilor întru toate și pentru toți,
fără ură, fără favoare, fără pasiune și fără nici un interes direct sau
indirect*

*Așa să-mi ajute Dumnezeu.”*⁴

³ M. Petrovanu, M. Caproșu, I. Mangalagiu, *Istoria chimiei în România până la 1944*, Ed. Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Iași, 1997, p. 69.

⁴ Arhivele Naționale Iași, Fondul Universității „Alexandru Ioan Cuza” Iași, Rectoratul 1860-1944, Dosar nr. 783.

În 1913, a luat parte la Campania militară din Bulgaria, apoi la Războiul de Întregire, mobilizat în fruntea companiei a 12-a din Batalionul III, Regimentul 13 Infanterie – Iași.

În 1918, împreună cu profesorii Paul Bujor, Ion Borcea, dr. C. I. Parhon ș.a., a înființat Partidul Muncitor⁵, iar, în anul 1919, a intrat în Partidul Țărănesc condus de Ion Mihalache.

În 1922 a fost ales senator de Chișinău și din noiembrie 1928 a devenit Ministru al Instrucțiunii.

În iulie 1932, N. Costăchescu a fost ales senator de Iași, apoi, reales în sesiunile din decembrie 1933 și 1937.

Ca **cercetător**, preocupările lui s-au îndreptat în două direcții principale: în domeniul cunoașterii și valorificării bogățiilor țării noastre și în domeniul chimiei combinațiilor complexe.

Neculai Costăchescu a adus, împreună cu Petru Poni, contribuții la cunoașterea petrolului românesc. A studiat acidul azotic concentrat și diluat asupra hidrocarburilor aciclice saturate. Prin studiul derivaților nitrici a dovedit existența izopentanului, a izohexanilor și a unui heptan secundar în petrolul românesc. A cercetat compoziția chimică a „gazoilului” de Moreni și compoziția parafinei⁶.

Neculai Costăchescu poate fi considerat fondatorul Școlii românești de chimie a combinațiilor complexe, domeniu de cercetare care ulterior a fost îmbrățișat de majoritatea chimiștilor.

În colaborare cu Gheorghe Spacu, R. Rășcanu, Antonie Ablov, T. Coșciug ș.a., prof. N. Costăchescu a studiat o serie de probleme din domeniul combinațiilor complexe de cobalt și nichel⁷ și a florurilor de vanadiu și crom⁸, în scopul stabilirii claselor de amine de care aparțin derivații pe care-i formează trifluorura de crom cu alte baze⁹.

Orașul Iași îi datorează câteva repere arhitecturale majore a căror apariție în spațiul edilitar al fostei capitale a Moldovei a influențat decisiv

⁵ I. Agrigoroaiei, *Universitari ieșeni, președinți ai Senatului României: Paul Bujor, Traian Bratu, Neculai Costăchescu*, Casa Editorială Demiurg, Iași, 2015, p. 154.

⁶ S. Ifrim, *op. cit.*, p. 74.

⁷ N. Costăchescu, *Fluosels de cobalt et nickel*, Imprimerie Nationale, Jassy, 1911.

⁸ Idem, *Fluosels de vanadium*, Imprimerie Nationale, Jassy, 1910.

⁹ Idem, *Fluorures complexes de chrome*, Imprimerie Nationale, Jassy, 1914.

evoluția învățământului superior de la prima Universitate a țării. În mandatul de **ministru al Instrucțiunii Publice**, N. Costăchescu a susținut începerea construcției noii aripi a Universității din Iași, astfel încât, prin lărgirea spațiului universității, s-au creat condiții pentru înființarea de noi facultăți, laboratoare pentru Facultatea de Științe și pentru învățământul tehnic. Recepția părții noi a clădirii Universității a avut loc la 14 martie 1938.¹⁰

Profesorul Costăchescu a susținut și extinderea Facultății de Medicină. Ca urmare a efortului său s-a construit aripa din dreapta (spre Spitalul Sf. Spiridon) a clădirii, finalizând sediul actual al Universității de Medicină¹¹.

De asemenea, tot la inițiativa sa, în perioada 1929-1932, s-a construit Palatul Clinicilor Chirurgicale la Spitalul „Sf. Spiridon”.

Ca un omagiu adus activității sale profesionale și de cercetare, Academia Română, l-a ales membru de onoare, în 1936.

După doi ani de suferință, fiind grav bolnav, Neculai Costăchescu s-a stins din viață în iulie 1939, la Iași.

Oana FLORESCU

¹⁰ I. Agrigoroaiei, *op. cit.*, p. 107.

¹¹ S. Ifrim, *op. cit.*, p. 73.